

=====

v e r e n i g i n g

O R D E D E R V E R D R A A G Z A M E N

=====

Giro no. 468874 t.n.v. de Penningm. der "ODV" Den Haag

Uitsl. voor verslagen en abonn.: DOVENETELWEG 57^a 2555 TD Den Haag tel. 684541

Secretariaat: KRAMSVOGELLAAN 29 2566 CB Den Haag tel. 254273

=====

W E E K B L A D

26e jaargang nr.2

nadruk verboden

28 augustus 1981

x in de kantlijn betekent de vraag

- " " " " " het antwoord

Goeden avond vrienden.

Wij zijn niet alwetend of onfeilbaar, denkt dus zelf na over alles wat besproken wordt. Op deze vierde vrijdag is het uw beurt om een onderwerp aan de orde te stellen. Wilt u mij uw keuze kenbaar maken?

- Er is geen schriftelijk onderwerp binnen gekomen, maar ik dacht aan:

D E M E N S E N D E N A T U U R

== == == == == == == == == == ==

X De mens is natuurlijker wijze een deel van een ecologisch proces. Wat wil zeggen, dat er tussen alle dingen een voortdurende samenhang is. Er zijn b.v. voedselketens: de een voedt een ander. Maar de mens grijpt op zijn wijze in in deze natuurlijke samenhangen. Hij doet dit door b.v. te planten. Hij bepaalt, welke planten op een bepaalde plaats zullen groeien en dit betekent dat er een selectieve begroeiing komt. Om een voorbeeld te geven: in de natuur vindt je heus geen velden waar alleen maar aardappelen groeien.

De natuur verdeelt a.h.w. de planten binnen één gebied zo, dat zij elkander in toom houden en gelijktijdig voor de sterksten van alle soorten redelijke overlevingskansen bieden.

Zelfs de bossen in de vrije natuur zijn anders van samenstelling dan daar, waar mensen wonen. Want de mensen rooien en hakken er vaak maar op los, zodat de mengeling van soorten in gemengd woud verarmt.

Zolang de mens werkelijk deel uitmaakt van de natuur heeft hij een nomadisch bestaan, leeft in kleine groepen samen en is een jager, die door zijn wijze van optreden en jagen plus mogelijk enige beperkte landbouw de natuur de kans geeft zich steeds weer opnieuw te ontwikkelen en eventuele aantastingen van evenwicht te herstellen.

Wordt de mens landbouwer, dan verstoort hij het evenwicht al meer. Maar eerst wanneer de mens een industriële cultuur bereikt verandert er onnoemlijk veel. Zeker, ook de natuur kent allerhande chemicalien, maar die komen in vaste verbindingen voor en in vaste verhoudingen, waaraan de plantengroei en het dierenleven zich aan kunnen passen.

Deze natuurlijke samenstellingen hebben bovendien meestal zeer beperkte bindingen, wat betekent dat zij uiteen kunnen vallen, snel opgelost worden in bestanddelen en plantenvoedsel kunnen worden.

In de natuur komen dus wel vele chemische combinaties voor die ook de mens produceert, maar in een meer juiste mate en daardoor passende bij een begroeiing en dierenleven, die aangepast zijn aan een dergelijke bodem. De aarde zelf wordt vastgehouden door wortelstelsels en de planten vormen steeds weer een humuslaag waardoor nieuw leven steeds weer kan aanslaan.

Neem als tegenstelling hiertoe eens de moderne landbouw. Deze maakt een vaak overdadig gebruik van kalkbemesting, fosfaat bemesting en stikstof bemesting. Let wel. Deze stoffen komen ook natuurlijk voor in de bodem. Maar zij worden op een wijze aangebracht en in een mate aan de bodem toegevoegd waardoor zij geen werkelijk deel meer uitmaken van die bodem maar in feite de natuurlijke verhoudingen aanvullen en domineren tegelijk.

Het resultaat is, dat de bodem in feite verarmt, zodat men steeds regelmatig en rijker zal moeten gaan bemesten wil men de gelijke waarde en mogelijkheid in die bodem behouden.

Nu is een van de eigenschappen van de humuslaag in natuurlijke omstandigheden, dat zij ook zelfzuiverend is. Tast je deze mogelijkheid aan door verschraling van de natuurlijke veelheid in samenstelling dan zal men in die bodem ook eerder meer ziektekiemen zien overleven.

Waarop de landbouw reageert door die ziekten met chemicaliën te bestrijden. Het is wel duidelijk dat door al die bespuitingen e.d. niet alleen de bodem, maar ook de plant wordt beïnvloed. De natuurlijke eigenschappen van de plant worden meer en meer aangetast.

Om u een voorbeeld te geven van de gevolgen van menselijk ingrijpen. U kent mogelijk het bos-aardbeetje. Klein, maar zeer geurig. Vergelijk dit nu eens met de zeer kunstmatig geteelde aardbeien in de handel. Die zijn ook nu nog wel te verkrijgen en gaan onder de naam van zomerkoninkjes. Mogelijk omdat er dan eindelijk een koning is die rood is.

Let eens op het verschil in geur en smaak, samenstelling van het vruchtvlees. Het zal u alleen daardoor reeds duidelijk worden, dat het nog wel de zelfde plant en dezelfde schijnvrucht lijkt te zijn, maar dat er aan kwaliteit, houdbaarheid, geur en smaak heel wat is veranderd.

Men probeert dit op te lossen door steeds weer rassen te kruisen in de hoop, zo toch nog iets redelijks te krijgen. Maar dat houdt dan weer in dat wij meer en meer te maken krijgen met gewassen die zo in de natuur niet kunnen bestaan en verwilderd snel hun eigenschappen verliezen of afsterven.

Op deze wijze heeft de mens vooral in de industrielanden - wat ook de agrarische kulturen vormen wel degelijk een industrie in deze tijd - de veerkracht en kwaliteiten van een groot deel van het land en de natuur weg genomen.

Maar er spelen nog andere zaken een rol: de mens heeft dan ook vele fabrieken. En die lozen nogal wat verontreinigd afvalwater. Op zich is dit niet zo heel erg. Wanneer er b.v. een aardappelmeelfabriek werkt zal die vocht lozen, dat schuimt en stinkt. Maar het kan toch door de natuur en de bodem zonder meer worden opgenomen. Het is geen vergif.

Anders wordt het met fabrieken die b.v. haarlakken of plastics produceren. Hierin komen moleculaire verbanden voor die zo vast zijn dat een uiteenvallen in de oorspronkelijke bestanddelen veel moeilijker wordt. De natuur kan deze bindingen eerst na veel langere tijd oplossen.

Waar deze stoffen aanwezig zijn voorkomen zij in feite dus een natuurlijke ontwikkeling en een natuurlijk functioneren van planten en dierenleven. Maar dat is nog niet alles.

Er worden nogal wat concentra en geloosd waarin b.v. kwik e.d. dus metalen, opgelost zijn. Nu is kwik op zich niet zo schadelijk. Maar het moet niet in te grote hoeveelheden voorkomen in plaats van in sporen. Dan werkt het inderdaad als een gif en oefent een muterende invloed uit op verschillende planten en dieren.

Het gevolg is, dat in de voedingsketen te veel kwik wordt opgenomen. Planten en vooral lagere dieren passen zich aan door te muteren. Maar wanneer u zich dan daarmee wilt voeden bent u na enige tijd zo kwiek niet meer.

Het vinden van een werkelijk gezonde voeding wordt dus steeds moeilijker dank zij een steeds toenemend aantal niet natuurlijke concentraties in het milieu.

De mens is een jager en voelt zich dus met vlees, maar ook met vissen. Maar kijk nu eens wat er gebeurt wanneer je het water aan de oppervlakte steeds meer zuurstofarm maakt door daarop zeer zuurstof arme en vaal bovendien te warme lozingen te doen zo zal er in de wateren een ander klimaat ontstaan, dat bevorderlijk is voor de groei van algen.

Dezen verbruiken dan het beetje zuurstof dat er nog is en scheiden zelfs niet, zoals andere waterplanten, zuurstof af. Het gevolg is dat het waterleven van hogere orde geen plaats meer vindt om te leven. Er zijn nu nog maar enkele soorten die zich aan kunnen passen en zich met die algen voeden. Maar die soorten liggen gemeenlijk dichterbij de insektenwereld dan bij de vissen.

Kortom: de mens heeft in de natuur wel veel invloed, maar moet ook in zijn eigen belang wel heel goed uitkijken, wat hij doet. Helaas denkt de mens dat het voornamelijk gaat om de vorm. Zo denkt men al te vaak dat een ei uit een legbatterij en een scharrelei niet zo heel veel verschillen. De vorm is dezelfde, beiden hebben een hoog eiwit en proteïnegehalte.

Toch heeft de scharrelkip bepaalde mogelijkheden, die de arme kip in het holte niet heeft: de mogelijkheid van vrije beweging, de emoties van het voor hoenderen normale samenleving en de kans de eigen voeding te kiezen, te selecteren. Het gevolg is dat in het scharrelei vele sporen van stoffen aanwezig zijn die je in het ei uit de legbatterij niet zult aantreffen.

De mens zal zeggen: het is voor ons van belang met zo weinig mogelijk moeite en werk zoveel mogelijk eieren te krijgen. Wanneer je dit wilt en toch het gezondste ei wilt eten moet je maar eens met de paashaas gaan praten.

Kortom: je kunt niet zonder meer de kip haar sociale leven, inclusief pecking order, ontnemen. Want dat vindt dan wel degelijk zijn neerslag in de vruchten die zij voortbrengen en eventueel ook nog het nageslacht dat zij voort kunnen brengen.

Kortom, er zijn in de industriële landbouw enz. heel wat zaken ingeslopen waar je niet zonder enige huivering naar kunt kijken. Zeker, de moderne veehouderij kan voor melkproductie en vleesproductie heel goed zijn. Maar er zijn heel wat boeren die denken: zet de beesten maar op stal, dan kunnen wij ze gemakkelijker voeren enz. Maar die beesten hebben ook beweging nodig, grisse lucht, de eigen gevoelens en ervaring nodig om werkelijk gezond en levenskrachtig te zijn. Want dieren zijn niet zo stom. Iemand die denkt dat een dier stom is, is het zelf tenzij hij daarmee alleen wil uitdrukken dat het dier niet over een voor de mens geheel verstaanbare taal beschikt.

De mens en de natuur vormen op het ogenblik in feite een soort tegenstelling. Op het ogenblik dat de mens de natuur geheel wil gebruiken voor zichzelf gaat hij gelijktijdig die natuur vernietigen waarvan hij toch voor het voortbestaan van zijn eigen soort afhankelijk is.

De moderne wijze van industrialisatie, compleet met het zo volledig en zo snel mogelijk gebruiken van alle bronnen die je maar kunt vinden compleet met een misbruik maken van mogelijkheden die de natuur biedt moet wel op de duur uitlopen op een soort zelfmoord van het menselijke ras.

Zeker, naar verloop van tijd komt er wel weer een heersend ras want het leven is niet zo zwak dat het zich zonder meer geslagen geeft.

Alleen is de mens dermate gespecialiseerd en dermate gewend aan een bepaald milieu dat hij voor een groot deel beheerst en zelf geschapen heeft dat hij als ras niet in staat zal zijn, zich aan opeens zich sterk wijzigende omstandigheden zonder meer aan te passen.

Vroeger kwam er een ijstijd. De mens trok dan eenvoudig weg. Er waren echter ook jager die toch zeer dicht bij de morenen bleven leven en desnoods op het ijs en aan de voet van de enorme ijsmassas zich in leven wisten te houden. Zij pasten zich eenvoudig aan. Dat kan de moderne mens in veel mindere mate terwijl hij bovendien zozeer gebonden is aan zijn bezit en productiemogelijkheden, dat hij ook niet tijdig zal wegtrekken.

Kijk alleen maar eens naar alles, wat de verre voorvaderen als voedsel zonder enige aschade wisten te verwerken en kijk dan eens naar moderne mensen die op vakantie gaan en last krijgen van buikloop alleen maar omdat zij een andere vorm van voedingsvetten te verwerken krijgen.

Ook in dit opzicht kan worden gesteld dat het tussen de mens en de natuur niet bepaald goed zit. Toch zie je in deze tijd dat vele mensen graag naar "buiten" op het land trekken.

Het lijkt strijdig met zelfbehoud, want de natuur betekent voor de mens het voeren van een strijd waartegen de meesten in deze dagen zeker niet meer bestand zijn.

Bij nadere beschouwing blijkt de mens echte niet werkelijk terug te trekken naar de natuur. Hij wil op het land wonen, dat is waar. Maar de voornaamste reden daartoe is, dat hij buiten de steden voor zich meer ruimte en rust kan vinden.

Begrijpelijk overigens: de toenamen van het aantal mensen is in de laatste eeuw dermate groot geweest dat de bevolkingsdichtheid voor de mens een toenemende psychische belasting is geworden. Er zijn heel wat mensen die in de grote steden het gevoel krijgen dat zij niet eens meer goed adem kunnen halen.

U weet wel ongeveer hoe dat zit. Elke mens heeft een soort persoonlijk levenssfeertje. Dit is een gebiedje rond de persoon, waarvan men bij het betreden door anderen daarvan zich aangetast gevoelt. Bij de boeren mens is dit gemeenlijk nog rond 70 c.m., bij de stadsmens is dit nu ongeveer 20 c.m.

Komt iemand binnen die afstand dan gevoelt de mens dit als een soort aantasting van zijn persoonlijkheid en rechten. Hij zal dit niet bewust beleven, maar onbewust registreert hij al die storingen wel.

Dit wekt een gevoel van spanning op. Vandaar dat er heel wat mensen zijn die zich opeens ziek gevoelen wanneer zij in een dichte volksmassa zitten - tenzij zij een eigen vast plekje hebben en weten, dat dit onaantastbaar is. In dit geval kunnen zij de spanning van het te dichtbij-zijn van de ander wel aan.

In een stadsamenleving heb je die kans natuurlijk zelden. Je kunt moeilijk voorschrijven dat de mensen tijdens het spitsuur altijd 40 c.m. van elkaar verwijderd moeten blijven. Wat betekent, dat de mensen zich dan benauwd gevoelen, in hun bewegingsvrijheid beengd.

Dit roept agressie op. En dan is er nog de geluidsoverlast. Je moet in feite eens in een stil bos gaan zitten om te weten, hoeveel lawaai alleen reeds langszoevende autos maken. Want dan hoor je het verkeer opeens als een kontinue gegons op de achtergrond en besef je pas hoe groot de geluidsvloed is waarmede je de gehele dag gekonfronteerd wordt.

Geen wonder dat de mens het op het land wel prettig vindt. Hij wil ook zelf planten, de dingen in de natuur zien groeien. Hij denkt van zichzelf, dat hij best terug zou willen keren naar de natuur. Maar dan natuurlijk niet zonder moderne zaken als centrale verwarming, de auto, de koelkast en al die andere moderne voorzieningen tot de t.v. toe.

Maar dat impliceert dat die mens in feite geheel niet terug gaat of zelfs maar wil naar de natuur. Hij trekt alleen naar het land om daar

voor zich meer vrijheid -- ook van spanningen-- te vinden dan hij bij een leven in stedelijk verband heeft kunnen beleven.

Hopelijk wordt u duidelijk dat een trekken naar het land dus geen teken is van geestelijke verruiming of zo iets. De trek naar de voorsteden in de Usa is rond de grote steden veel sterker en begon reeds in de tijd dat men in uw land nog maar enkele forensendorpen kende zoals Wassenaar, Aelenhout en het gooi.

De mensen vluchtten daar weg uit de steden omdat de stad te overwel digend was en hen overstelpte met geluid en een voortdurende aantasting van hun persoonlijke leefsfeer.

Maar al trekt men dan naar het land, in feite leeft men daar alleen in een wat meer ruimtebodende extensie van die zelfde grootstads- sfeer.

Men neemt in feite de stad mee op het land. Hoe sterk dit op het ogenblik doorwerkt kunt u mogelijk zien aan de boeren stand. Vroeger waren de boeren een apart volkje. Mensen die zeer sterk aan hun grond waren gehecht en in feite leefden met de ritmen van de natuur, het weer en de proces en in de natuur. Alles wat er buiten dat gebied gebeurde was in feite voor hen maar van secundair belang en iets waar men zich ook vaak tegen afzette.

De verbondenheid met vee en land was zo groot dat, wanneer de vrouw en de koe gelijktijdig moesten bevallen, de melkmeid maar voor de vrouw moest zorgen, want haar echtgenoot moest bij zijn koe zijn. Iets wat nu harteloos en vreemd klinkt, maar voor die mensen het meest natuur- lijke was wat je je maar kon denken. Zij leefden nu eenmaal met het land en de dieren en werden door de ritmen en eigen schappen van de hen omringende natuur beheerst. Zelfs hun opstaan en naar bed gaan werd voor hen niet bepaald door sociale of andere verplichtingen, maar door het op en onder gaan van de zon.

Nu echter kan dit niet meer gezegd worden. De boer wil niet meer geheel gebonden zijn aan zijn land en dan ook gelijktijdig de vrijwillige slaaf van dat land zijn. Zeker, hij wil land hebben, wil zijn bedrijf hebben en uitbouwen, maar beschouwt het toch in de eerste plaats als een bron van inkomen, een bezit dat hem het recht geeft binnen het kader van zijn eigen broodwinning al datgene te genieten wat de stadsmens ook heeft. Met als gevolg dat hij klaagt over arbeidsduur, te weinig winst, zijn afhankelijkheid van de natuur enz. enz.

Ik zeg dit alles alleen maar om u duidelijk te maken dat wanneer wij proberen de mens en het land of de mens en de boer aan de orde te stellen, wij in feite spreken over zaken, die niet geheel meer bestaan in uw omgeving.

De boer is tegenwoordig de werknemer of directeur van een agrarisch bedrijf. Het land is alleen maar een extensie van de stad, doorsneden door vele wegen, waarbij delen zeker gebruikt worden voor agrarische kultures, maar waarvan als hoofdbestemming toch wordt ervaren dat het een verlengstuk vormt van de grotere steden.

Of dat alles wel zo gezond is voor mens en wereld is een andere vraag. Kijken wij naar een boom dan kunnen wij weten dat deze door het tot stand brengen vaneen omzetting in de atmosfeer -- opname van stikstof en koolzuur afscheiding van zuurstof -- voor de mens een goede ademlucht schept. Hoe minder groen er is, hoe slechter dan ook de kwaliteit van de ademlucht zal zijn.

Nu is het over de gehele aarde zo, dat er nog voldoende bossen zijn. Maar kijk b.v. eens naar Afrika, waar grote delen van de oude oerwouden beginnen te verdwijnen. Kijk ook, wat er in zuidamerika en besef, hoe ook hier deze longen van de aarde worden aangetast door de kanker van het industrieel kappen en wegebouw.

O, men vindt het niet aangenaam wanneer dit alles zo gezegd wordt. Maar toch zou je voor elke boom die wordt neergehaald er tenminste een of twee terug moeten planten. En zelfs dan zou je het tempo van het kappen zo moeten regelen, dat de kleine bomen al weer groot genoeg zijn om alle geweld van de natuur zelf te doorstaan wanneer de hen beschermende en omringende hoge bomen gekapt worden.

Maar dat doet toch niemand. Zo iets is immers zakelijk niet haalbaar? Zo min als het werkelijk zuiveren van alle geloosde vloeistof. Dus is de mens bezig de hem omringende natuur zo te veranderen dat het voor hemzelf steeds moeilijker zal worden in zijn huidige vorm en aantallen binnen die natuur normaal te blijven functioneren.

Hebt U commentaar? Nu ja, veel is er dan niet op te zeggen. Maar mogelijk is er nog iets anders, waarover u iets wilt horen.

Kunt u iets vertellen over het ontstaan van een luchtspiegeling?

f a t a m o r g a n a

Het optreden van een luchtspiegeling betekent in feite dat er grote verschillen in temperatuur zijn tussen bovenlucht en benedenlucht. En dat dan op een betrekkelijk lange tijd - uren - gelijkblijvend niveau. De hoogte van de scheidslijn ligt gemeenlijk tussen de 2000 en 7000 m. hoogte.

Een groot deel van het licht wordt in dat geval weerkaatst door de scheidslijn tussen de temperatuursgebieden. De spiegel is dus in feite een grensgebied tussen gebieden met in verhouding zeer warme en in verhouding zeer koude lucht.

Wanneer zo delen van het weerkaatste licht wederom naar de aarde worden gerefelcteed zal dit onder een hoek geschieden, die o.m. afhankelijk is van het verloop van de grenslijn koud warm plus de invalshoek van het zonnelicht.

Het resultaat is dat iemand die veel verder staat dan opeens een beeld ziet dat in feite niet in zijn nabijheid, maar veel verder op aarde ontstaat. Som ziet men dergelijke beelden a.h.w. in de wolken, in andere gevallen lijkt het beeld op de aarde zelf te rusten.

Daar de atmosfeer echter nooit geheel egaal van dikte en stroming is kan het voorkomen dat je in feite een beeld vergroot danwel verkleind ziet. Een luchtspiegeling is dus lang niet altijd een perfecte weergave en vertekeningen komen vaak voor.

Op de scheiding tussen twee temperatuurslagen in de atmosfeer kunnen ook sterke elektrische spanningen - statisch - ontstaan. Is die spanning hoog genoeg, dan ontstaan ook kleurverschillen. Je kunt dan beelden zien die b.v. voorwegend goudkleurig zijn. Een dergelijke spiegeling moet eens aanleiding geworden zijn tot de mythe van de gouden stad in de woestijn.

Ook beelden met een sterke rood of blauwzwem komen vaak voor. Het is nu wel duidelijk, dat lang niet alle beelden een getrouwe weergave vormen in alle details van hetgeen zij laten zien. Het zien van dergelijke beelden is bovendien vaak aan plaats gebonden:

Je ziet de spiegeling duidelijk. Maar wanneer je je een paar kilometer verplaatst verdwijnt het beeld opeens. Toch kunnen fata morganas bedriegelijk zijn, vooral omdat soms langere tijd - enkele uren - achtereen - een dergelijk beeld zonder kenbare veranderingen zichtbaar kan blijven.

Uit het voorgaande zal u duidelijk zijn geworden, dat luchtspiegelingen dus voornamelijk onder bepaalde omstandigheden optreden en zelfs dan veelal slechts zeer plaatselijk waarneembaar zijn. Om nu even iets af te wijken:

Wanneer je ziet hoe luchtspiegelingen op de mens inwerken dan blijkt

er overeenkomst te zijn met het denken van de mens. Want hoe vaak ontmoet je niet een mens, die zijn denkbeelden met de werkelijkheid verwardt?

Elk denkbeeld is een weergave van een mogelijkheid. Maar je kunt in een situatie komen te verkeren waarin geestelijke of andere invloeden zo op je inwerken dat je op een gegeven ogenblik het beeld van iets wat zou kunnen zijn als sterker ervaart dan het beeld van alles, wat er werkelijk is. En wanneer men op grond van dergelijke beelden dan beslissingen neemt die niets met de feiten te maken hebben heet men dit in bepaalde kringen een vooruitziende politiek.

Ook geestelijk kennen wij een dergelijk verschijnsel: als geest kennen wij droombeelden, die soms te maken hebben met onze werkelijke toestand, maar vaak ook met een geheel andere wereld of een denkbeeld. Dan dromen wij en menen wij te leven in de macht van een wrekende god, een demon een duivel, een helpende engel.

Nu kunnen deze dingen zo voor ons in werkelijkheid niet bestaan: zij liggen veel te ver van ons wezen af. Het zal dan ook heel lang duren voor de dingen die wij zo soms dromen voor ons werkelijkheid kunnen zijn of worden. Waarbij zij opgemerkt dat door de beperking van ons eigen denken zelfs die werkelijk mogelijke waarden nogal eens sterk worden vertekend.

Maar als geest kan het voorkomen dat je door die beelden van je droom zo zeer wordt beheerst, dat je eenvoudig vergeet wat de feiten zijn. Het gevaar ligt dan in het feit, dat wij ons richten naar de luchtspiegeling. Een o de karavaanleider vertelde eens, dat het gevaar het grootste is wanneer je dorstig bent: wie dan het beeld ziet van een oase - ook al weet hij dat die er niet kan zijn - zal geneigd zijn de weg van de karavaan te verlaten. Maar wie de karavaanweg verlaat verdwaalt vaak onherroepelijk.

Ook dit zegt mogelijk iets omtrent ons geestelijk leven en werken. Zeker, voor ons gevoel is het alleen maar goed dat wij al die dingen zien, dat wij contact menen te hebben met God, engelen en al die andere dingen. Maar laat ons dan wel besiften, dat al die beelden voor ons nog steeds een fata morgana zijn.

Het is een weerkaatsingsbeeld dat iets weergeeft wat wel werkelijk bestaat, maar niet daar waar wij het menen te zien en mogelijk ook niet geheel overeenkomstig hetgene wij menen te zien.

Het is een beeld dat voor ons niet bruikbaar is, al is het maar omdat het zijn schijnbare beloften en dreigingen niet eens geheel waar kan maken. Want het bestaat niet, werkt niet, op het niveau waarop wij op dit ogenblik nog moeten leven.

Nemen wij dergelijke beelden te zeer als waar en aanwezig aan dan vergeten wij maae al te snel, dat wij deel zijn van een eigen wereld waarin wij hebben te leven, te werken, kortom voor onszelf aan moeten beantwoorden voor wij ooit verder zullen kunnen gaan.

Want wij kunnen alleen verder gaan naar het voor ons bestemde doel, het ons bestemde eindstation. Wanneer wij van die weg afdwalen door de luchtspiegelingen die wij zien en het denkbeeld dat daarmee iets sneller of beter te bereiken zal zijn raken wij de weg kwijt.

De kans is dan erg groot, dat wij geheel verloren lopen, niet meer beseffen wie wat of waar wij zijn, ons bestemde doel nu niet kunnen bereiken en, al sterft een geest dan niet, zoals het iemand kan gebeuren die zich in de woestijn verwijdert van de karavaan, de kans is toch wel heel erg groot dat wij zeer lange tijd dolen, geïsoleerd van de werkelijkheid zullen moeten dwalen.

Misschien wilt u nu ook weten, hoe een dergelijk geestelijk fata-morgana dan kan ontstaan. Wel, wij hebben een hoger ik dat een wereld omvat die groter en omvattender is dan een mens zich ooit zal kunnen voorstellen. Er is een grens tussen dit hogere ik en het ego dat u op aarde denkt te zijn.

Op het oogenblik dat wij ons te sterk met het hogere bezighouden en onze eigen wereld geheel proberen te vergeten ontstaat een dpanningsveld op de grens van beide ikdelen. De waarden daarvan dringen tot ons door, maar het lagere ik is eenvoudig niet in staat het geheel daarvan te aanvaarden en te verwerken.

Vaak worden wij door de zaken die wij vaag aanvielen dan zozeer geboeid dat het bewustzijn van het lagere ik zich zeer dicht op het hogere bewustzijn dringt. Maar verwerken kunnen wij het daardoor nog niet. Juist dit besef je niet. Dus neem je de delen van beelden die je uit kunt drukken en maakt voorjezelf daarvan een " waarheid" die je boven de werkelijkheid probeert te stellen.

Dat is dan de oorzaak van deze geestelijke luchtspiegeling: wij dringen wel door tot begrippen uit een hogere wereld, maar dien die als een deel van onze huidige wereld en vertalen ze dus in de termen van onze wereld en de tijd waarin wij eventueel leven. Zij vormen voor ons de basis van ons voelen en denken, ons " geloof". Maar op het oogenblik dat wij ons uitsluitend daarmee bezig gaan houden verliezen wij de werkelijkheid wel steeds verder uit het oog.

De mens, de geest, die het contact met zijn oogenblikkelijke werkelijkheid echter grotendeels verliest kan zijn wrg niet meer vervolgen, wordt niet feitelijk meer bewust en kan zo ook niet nader komen tot de grote waarheid die in zijn hoge ik toch altijd aanwezig is.

Ook dit is het onthouden waar: je moogt nooit de werkelijkheid ontvluchten door denkbeelden als werkelijkheden te behandelen. Ik weet dat dit niet het doel van uw vraag was, maar hoop u toch ondertussen duidelijk te hebben gemaakt wat een fatamorgana is.

Overigens zullen dergelijke luchtspiegelingen op deze breedtegraad maar heel zelden in deze tijd voorkomen, omdat de onderlucht maar zelden een zo hoge temperatuur zal bereiken terwijl de bovenlucht zo koud is dat de grens van beiden een " luchtspiegel" wordt.

Deze verschijnselen komen het meeste voor in woestijngebieden omdat juist daar de lucht droog is en de temperatuur door uitstraling en weerkaatsing hitte zeer hoog op kan lopen - tot meer dan 40° C.

Mensen worden er meer door gegrepen omdat het leven onder sterk wisselende temperaturen - dag + 40, nacht - 10 - ook de psyche beïnvloedt. En juist in die woestijnen komen de grootste en sterkste luchtspiegelingen voor. Daar krijg je te maken met de meest wonderlijk vertekende beelden en de meest krankzinnige deelvergrotingen.

Geen wonder, dat daar vele mensen nog geloven aan djinns die zich opeens tonen. Mogelijk hebben wij dan alleen te maken met de luchtspiegeling van een verre reiziger, die door de weerkaatsing onherkenbaar werd vervormd en vergroot. Een soort lachspiegeleffect dus.

In het noorden, waar de lucht soms zeer droog en koud zal zijn, een groot aantal elektrische verschijnselen kenbaar worden. U kent dit als het noorderlicht. Het zijn door magnetisme en droge lucht tot standgekomen elektrische verschijnselen - statisch -. En soms kan een verschil in temperatuur tussen verschillende luchtlagen ook hier een soort brekingspiegel veroorzaken, waardoor dit verschijnsel tot in uw land zichtbaar kan worden. Maar luchtspiegelingen van mensen, steden, voorwerpen komen in de koude streken maar zeer zelden voor.

Ik zou nog meer van dergelijke verschijnselen kunnen noemen, die ons tijdelijk de werkelijkheid anders doen beleven dan zij is. Maar het voornaamste is, dat wij het bestaan van dergelijke verschijnselen beseffen zonder er ons ooit geheel door te laten misleiden.

Volg de weg die je weet te moeten volgen. Dat is altijd beter dan af te gaan op een plotseling optredend verschijnsel. En vergeet niet, dat o ok uw eigen denken dergelijke spiegelingen kan veroorzaken, zij het mentaal.

Denk aan hetgeen dorstigen in de woestijn overkomt wanneer zij voor zich opeens de spiegeling van water zien, er jubelend opaf stormen en dan in het stof vallen - omdat het water niet echt was. En hoe vaak is het in dergelijke gevallen niet een kwestie van denken, waarbij men voor zich de trilling van de hete lucht op enige afstand onbewust heeft willen verhalen in water - zodat er niet eens van een luchtspiegeling kan worden gesproken.

Wanneer wij beseffen, hoezeer een mens zichzelf kan misleiden is het voor ons beter, onze weg in de gaten te houden en ondanks alles gestaag op ons doel af te gaan. Dit zo der ons door allerhande verlokkelijke verschijnselen terzijde van die weg te laten verlokken voor wij zeker zijn dat zij ook concreet bestaan.

Hebt u commentaar?

x Gezien biede onderwerpen: ik hoorde dat door het weggakken vande regenwouden donkere plekken op aarde komen die veel hitte opnemen. Hierdoor zou de atmosfeer steeds meer warmte toegevoerd krijgen en zou het op aarde warmer worden.

- Dat is niet geheel juist. Wanneer je die wouden kapt werkt de zon opeens sterk in op de humuslaag. Zij zal dan zeker aan de oppervlakte zeer snel verteren en een grijze of lichtgrijze tint krijgen. Deze tint verschilt in weerkaatsing bijna niets van de kleuren van rotsen of de kleuren die wij in woestijnen aantreffen.

Het is dus niet juist te stellen dat alleen hierdoor dergelijke grote klimaatsveranderingen tot stand zouden komen. Er zijn wel andere zaken, die toch zouden kunnen voeren tot het door u genoemde verschijnsel van steeds stijgende temperaturen.

1. Wouden houden ook verband met de vochtcirculatie op aarde. Door de voortdurende verdamping vanuit de bladeren zal boven grote wouden sneller een verzadiging van de bovenlucht met vocht plaats vinden.

Dit betekent o.m. regen. Dus niet alleen de zeeën, maar ook grote woudoppervlakten maken neerslag mogelijk.

Door de regelmatige verdamping van de wouden wordt een te grote uitstraling van de aarde inderdaad tegengegaan, maar door de aтерdamp omdt gelijktijdig de verhitting van de bodem afgeremd.

De wouden zijn dus van belang als de "longen" van de aarde, maar reguleren gelijktijdig ook de vochtsomloop. Neem de wouden weg en er valt minder regen op vele plaatsen. Zij komt nog voor nabij de zee en vooral daar, waar gebergten een stijgende luchtstroom veroorzaken, maar grote delen van het binnen land worden droog.

2. Waar de grond erg droog is, ontstaan stofsormen. Denk aan de zand en stofstormen die in alle woestijngebieden op aarde voorkomen. Is er in de bovenlucht geen mogelijkheid voor de stofdeeltjes zich met voldoende waterdamp te verbinden, dan zullen dergelijke "wolken" zeer lang kunnen blijven zweven.

Voorbeeld: bij de uitbarsting van de Krakatau werden wolk en vulkaan op zeer grote hoogte in omloop gebracht. Hier is niet veel vocht. Het gevolg was, dat deze wolken van as op hoogten tussen de 3000 en 5000 m. meer dan drie jaren op met het blote oog waarneembare wijze rond de aarde hebben gecirkeld.

Op lagere hoogten was wel voldoende waterdamp. Daar was de as binnen een half jaar uit de atmosfeer "gewassen". Een te veel aan stofdeeltjes op grote hoogte in de atmosfeer kan inderdaad een broeikas-effect veroorzaken: de aarde zal minder uitstralen terwijl zij langere tijd door verhitting van deze wolken en de daartussen nog de aarde bereikende zonnestrallen nog voldoende warmte ontvangt.

De wereldzeeën zullen dan meer gaan verdampen, maar de neerslag is betrekkelijk laag omdat de stofdeeltjes vaak zo hoog zweven, dat

er geen regen valt, maar dat er steeds meer wolken van ijskristallen ontstaan. Deze kristallen reflecteren dan steeds meer zonlicht, zodat de aarde meer en meer alleen op eigen warmte is aangewezen.

Dus er volgt na die stofstormen een zeer warme periode, maar wanneer het proces zich voortzet eindigt het met een ijstijd. Als gevolg daarvan "krimpt" de atmosfeer, wordt dichter. De ijskristallen komen steeds lager en zullen uiteindelijk onder invloed van de zon over kunnen gaan in sneeuw en uiteindelijk regen.

Er zullen altijd enkele awarmere streken op aarde zijn. Hier zal dan een wel zeer overdadige neerslag plaats vinden. Het waterpeil stijgt dan weer, de zonnearmte bereikt in steeds grotere mate het aardoppervlak en de ijstijd is voorbij.

Dergelijke processen vergen in het geheel vaak meerdere 10.000den jaren, maar in meer beperkte vorm kunnen wij soortgelijke processen van een wat meer plaatselijke aard die enkele honderde jaren vereisen.

Met dit alles heb ik u meteen nog eens duidelijk gemaakt waarom het behoud van wouden, vooral van de grote regenwouden, voor de aarde en de mensheid zo belangrijk is.

Zoals u mogelijk mede hierdoor ook duidelijk zal zijn geworden dat ook in een gebied als Nederland het in stand houden van bossen van groot belang kan zijn. Groen is nodig. En dan niet perkjes met rozen, maar voldoende aansluitende en inintegreerde gebieden waar voldoende grotere bomen staan.

Bomen wel te verstaan met een hoogte tussen 6 en 10 m. en voorzien van een behoorlijke bladerkroon. Bomen die voldoende kunnen ademen en niet voortdurend door de omgeving worden vergiftigd. Kortom: grote bomen die zelf gezond zijn en zo gezondheid uitstralen naar de omgeving en gelijktijdig het klimaat helpen reguleren. Voldoende?

Wij werken allemaal mee. Wij willen allemaal wel hardhouten parket hebben en hardhouten deurtjes. En dat zet dat proces op gang.

Tja. Maar als u plastic neemt komen er bij de vervaardiging daarvan zoveel stoffen vrij die ook erg milieuschadelijk zijn dat het maar de vraag is, waaraan je de voorkeur geeft.

Volgens mij moet je niet zeggen dat een ieder schuld is door de liefde voor hardhout als parket enz., maar moet zeggen dat men schuld heeft doordat men alles te vaak en te goedkoop wil hebben. Want dit is mede de reden dan het aanplanten van nieuwe bomen en het uitfilteren van schadelijke stoffen niet doenlijk is.

Zeg liever: wij hebben schuld omdat wij, wanneer wij een meubel, paneeltje zo 5 jaren lang in ons gebruik hebben gehad het de hoogste tijd vinden dat er eens wat anders komt. Wij hebben mahonie gehad, nu moet op eens palisander of is grenen de grote mode.

Kortom: er wordt te veel op een verspillende wijze gebruikt. Zo men uitgaan van de werkelijke maximale verbruiksmogelijkheid dan zou men veel meer kunnen doen met wat er is.

Een aardig voorbeeld is kringloop papier. Ik wil niet zeggen dat dat zo fraai is. Maar het betekent dan wel dat je, door die kringloop, een zelfde hoeveelheid papier kunt blijven gebruiken en toch de kap van bomen - grondstof voor cellulose - kunt terugbrengen tot 1/10e.

En dat betekent dan, dat je in staat zoudt zijn door voortdurende herplanting een soort continue proces tot stand te brengen terwijl men nu steeds meer jongere bomen gaat kappen om maar te voldoen aan de vraag naar hout voor de cellulose industrie.

De fout ligt niet alleen in het te veel willen gebruiken, maar vooral in een verkeerde manier van produceren en gebruiken. Wanneer u een pak of jurk weggooit " omdat het niet meer in de mode is " ofschoon u het anders nog een jaar of meer zoudt kunnen dragen, doet u verkeerd.

Want dan gebruikt u grondstoffen onnodig, alleen maar omentwille van enkele uiterlijkheden en dus niet op doeltreffende wijze. Wanneer u een gloeilamp maakt met gemiddelde brandtijd van 1000 uren, terwijl met dezelfde materialen en inspanningen een lamp kan worden gemaakt die 10.000 branduren gemiddelde levensduur heeft, dan betekent dit dat u 9 maal te veel materieel verspilt, dat u 9 maal te veel afval veroorzaakt etc. U schaaft de omwereld met een factor 10 waar u met de factor 1 had kunnen volstaan.

Volgens mij is deze wijze van denken, produceren en verbruiken de werkelijke oorzaak van vele moeilijkheden. Ik wil u zeker niet beleren en kan best begrijpen, dat een ieder een eigen auto erg prettig vindt.

Maar beseft u wel, dat een autobus die 48 mensen vervoert 1/10 verbruikt aan energie van het gemiddelde verbruik wanneer men deze mensen met 4 per auto vervoert? Terwijl bij een gemiddelde bezetting van de auto met 2 personen de bus maar 1/20e verbruikt aan energie voor hetzelfde vervoer over dezelfde afstand.

Daarbij komt nog, dat die bus ook minder uitlaatgassen produceert dan 12 of 24 autos, minder ruimte vergt op de weg dan een dergelijk aantal autos, zodat er minder brede wegen nodig zijn en minder parallele wegen. Dit betekent dat het doorsnijden van landschappen met zanddijken, betonnen banen, steenslag, asfalt tracées wegvalt. En door deze wegen wordt vaak het natuurlijk verloop binnen een landschap sterk geremd.

Nogmaals: ik heb niets tegen autos. Maar wanneer u wilt kunnen vertrekken wanneer u zelf wilt, wilt kunnen gaan langs de wegen die u zelf kiest zo lijkt het mij redelijk dat u ook beseft wat de prijs is, die u daarvoor dan betaalt.

Want die prijs is niet alleen maar de prijsverschillen tussen auto-transport en de prijs van openbaar vervoer, maar ook de aantasting van het landschap, veel groter verbruik van materialen en energie, meer gevaar voor anderen. Maar dat mag je natuurlijk niet hardopzeggen. Blij dat ik rij, zoals de man zelf die uren met pech langs de weg had gestaan.

Wanneer je je al die factoren in het z.g. normale verbruikspatroon begint te realiseren vraag je je af, of het niet anders kan. Zelfs de huidige bouwmethoden zijn in wezen verspillend - behalve wanneer het grondgebruik en kapitaal betreft. Maar dat zijn dan de enige dingen die men niet verspilt.

De moderne bouw deugt gemiddeld voor rond 30 jaren, terwijl met dezelfde inspanning en juist gebruik van materialen een duur van een eeuw niet denkbeeldig is.

Flatbouw. De mens heeft een zekere speelruimte nodig. Heeft hij een eigen tuin dan is dat veel belangrijker dan een grote opeenstapeling van flats rond een parkje. Niet alleen komt de mens tot een betere binding met de natuur wanneer hij zelf een stukje grond kan verzorgen, maar er komt ook een meer diverse en nuttiger beplanting dan men in een parkje gemeenlijk zal zien - daargelaten dat een groot deel van de beplanting al snel verkomt omdat zij immers "van niemand is".

Men breekt oude panden af, die nog 20 of meer jaren beruikbaar zouden zijn "omdat restauratie te veel kost" en verspilt zo twee maal grondstoffen. Ik kan door gaan.

Dus nogmaals: de oorzaak ligt niet alleen in het feit dat een ieder zo graag hardhouten parket heeft. Die ligt in feite eerder in de wijze waarop de mensen de dingen gebruiken, de wijze waarop zij de wereld misbruiken.

De eisen ook die de mensen stellen en de wijze waarop zij dezen steeds neller en steeds meer variëren. Want hierdoor wordt overbelasting veroorzaakt niet alleen van de regenwouden, maar van het gehele milieu. Daardoor put men grondstoffen bronnen onnodig uit en tast men de natuur steeds meer aan. Steeds meer worden ecologische processen zo door de mens

steeds verder onder druk gezet. Tot zij op een gegeven ogenblik afbreken en men komt te staan voor een onverklaarbaar aantal veranderingen, vreemde verschijnselen, plantenziekten, uitsterven van diersoorten enz. Voldoende?

x Zijn dit geen wetmatigheden? Mensen reageren toch als dieren op bepaalde situaties?

- Dat laatste zou ik graag zien. Helaas reageren zij vaak als mensen. Het verschil tussen de mens en het dier is vooral, dat de mens reageert op wensen en denkbeelden, maar het dier, dat eveneens op zijn wensen reageert dit beperkt tot ageren binnen eigen beperkingen en mogelijkheden. Verder leeft het dier van dag tot dag, de mens daarebene stelt eigen die verre zijn natuurlijke mogelijkheden te boven gaan en maakt plannen voor een toekomst die hij niet kan overzien. Hierdoor belast hij het heden dermate zwaar dat hij in het heden niet meer in staat blijkt te zijn zijn ogenblikkelijke pt oblemen nog aanvaardbaar op te lossen. Wat hem dan weer strijdvareidiger maakt t.a.v. zijn medemensen, het milieu en de toekomst.

x U sprak in "fata morgana" over dromen. Meent u dat het voor de moderne mens goed is, zich in dromen steeds weer te verdiepen, je ze zo goed mogelijk te herinneren en dan te proberen dezen te coreleren met de feiten van vandaag?

- Wanneer je de droom beschouwt als aanwijzing voor je feitelijke toestand is die aandacht niet slecht. Wanneer je de droom eventueel beschouwt als iets wat geestelijk weten en gevoeligheid kenbaar maakt op punten waar dit redelijk nog niet mogelijk is: ja. Dan mag je je er heus mee bezig houden.

Maar je moogt dan nooit menen dat hetgeen je droomt dichterbij de werkelijkheid ligt dan de feiten waarmee je gekonfronteerd wordt. Toen ik sprak over dromen doelde ik meer op idealen dan op de droom die zich, vaak onder luid gesnurk, in de mens zelf afspeelt.

Voorbeeld: het is leuk te stellen dat wij de gehele wereld kunnen helpen. Theoretisch is dit waar. Maar in de praktijk blijkt dat degenen die wij helpen zich aan die hulp zo zeer gaan gewennen dat zij steeds meer van ons zullen gaan eisen, tot wij zelf hulpeloos geworden zijn.

Zoals mensen kunnen dromen van een rechtvaardige maatschappij waarin alles geheel rechtvaardig verdeeld is. Een dergelijke maatschappij zou alleen mogelijk zijn wanneer de mens de mens niet was. Want de mens is niet werkelijk rechtvaardig. Hij denkt en reageert egocentrisch in is in deze reactie vaak nog bijzonder fanatiek op de koop toe.

Wat er op neer pleegt te komen dat de mens voor zich zijn idealen waar maakt door bij anderen evengoede of betere zaken te vernietigen. En dit is niet juist.

Steeds weer blijkt dat menselijke dromen van grootheid de voorbode vormen van destructie. Oorlogen komen niet voort uit de behoefte van de mensen om medemensen te doden. Zij komen eerder voort uit het overmogen van de mensen het beeld dat zij zich van zichzelf en de wereld gemaakt hebben binnen het kader van de werkelijkheid te handhaven. Waarop men eerder geneigd blijkt te zijn alles te vernietigen dan het droombeeld op te geven. Steeds weer blijkt dat mensen met idealen de werkelijkheid zo onder druk zetten dat er uiteindelijk niets overblijft, noch hun droom noch veel van de werkelijke mogelijkheden die zij eens bezaten.

Het was in deze zin dat het het woord dromen heb gebruikt. Wat de slaapdroom betreft: hierdoor kan een soort psychisch evenwicht worden geschapen waarbij frustraties angsten en schuldbesef - opgedaan tijdens de dag en naar het onderbewustzijn verdrongen - kunnen worden opgelost zodat men door de droom weer een grotere veerkracht krijgt en door het afschrapen van een groot aantal voor het ik niet belangrijke punten en gevoelens ook weer de ruimte krijgt tot nieuwe ervaring.

Er bestaat ook een voorspellende droom, waarbij het ik zich bewust wordt van hetzij projecties van onbewust weten in de tijd danwel een feitelijk buiten de tijd treden waarbij momenten van de toekomst beleefd kunnen worden.

Wanneer je leert deze zaken van elkaar te onderscheiden zul je uiteindelijk zeggen, dat dromen misschien niet bijzonder belangrijk zijn, maar dat men na enig onderzoek toch wel zal kunnen beseffen welke dromen associatief zijn en een afreageren inhouden, wat mogelijk een voorspellende droom kan zijn. In dit laatste geval onthoudt men de droom en gaat na of een soortgelijke droom, waarin altans de waarden en ontwikkelingen ongeveer gelijk zijn, zich herhaalt. Is dit het geval, dan kan men zich afvragen Wat de ontwikkelingen zijn, die de toekomst met zich kan brengen.

Ten laatste zijn er nog dromen die wel eens het gevolg van een uittreding geweest kunnen zijn. Maar daarmee houdt men zich niet te zeer bezig omdat je uittreden alleen waarlijk kunt in tijden dat het bewustzijn van de wereld niet actief is.

Een uittredingsdroom houdt in, dat een deel van het bewustzijn van een mens, meestal tijdens de slaap of een schijnbaar comatueze toestand zich verplaatst naar een punt in de wereld waar deze mens zich niet bevindt en geen normaal contact heeft danwel naar een andere zijnstoestand waarvan hij zich normaal niet bewust is.

In dit laatste geval doet hij daar een reeks ervaringen op die vertaald worden in analogien: de hersenen beschikken niet over de termen en ervaringen van een sfeer, maar proberen alles wat daar gebeurt in zich door het zoeken van zo dicht bijkomende beelden als mogelijk toch ook stoffelijk uit te drukken.

Dit hetekent dat een "uittredingsdroom" nooit mag worden beschouwd als volledige weergave van een werkelijkheid. De beelden die men hieruit overhoudt worden door de mens bepaald en daarbij zullen diens gevoelstoestand, cultuur, uitdrukkingsvermogen een grote rol spelen.

x - Wat is de oorzaak van het egoïsme van de mens t.a.v. de natuur?

Gebrek aan inzicht. Men zegt wel, dat de duivel eens Eva verleid heeft met een appel. Ik geloof dit niet, Ik denk dat hij haar een briefje van f 100. heeft gegeven.

Geld is alleen ruilmiddel. Het heeft in zich geen werkelijke betekenis, nut of waarde. De mens is echter dit teken dat aangeeft dat je recht hebt of een tegenprestatie in goederen of diensten langzaam maar zeker hoger gaan schatten dan alle goederen en diensten zelf.

Het resultaat is, dat het geld een macht is geworden die op niets berusten kan buiten de eisen die je anderen stelt. Dit "geld-denken" is in het weste van europa eerst opgekomen in de tijd van de romeinen met hun geldringen - spiraaltjes van goud waarvan een stuk kon worden afgeknipt. Munten waren er hier toen nog niet zoveel.

Daarna is men gaan denken in termen van winst. Wanneer ik geld heb moet ik daarvoor uiteindelijk meer geld hebben. Wat er op neer komt dat men voor zijn diensten dus meer wil hebben dan zij in feite waard zijn en dat men ook voor goederen meer wenst te ontvangen dan zij in feite waard zijn.

Wanneer je voor alles steeds meer wilt hebben dan het waard is en die meerwaarde steeds hoger opjaagt komt er een ogenblik dat je niets meer hebt. Want dan kun je met de markt niet meer verder volgens je volgens jou juiste opvattingen eisen.

Neem als voorbeeld uw huizenmarkt: door een schaarste van woningen, bouwgrond en kosten voor infrastructuur heeft men op de duur voor steeds meer mensen het onmogelijk gemaakt in een eigen huis te wonen. De prijzen waren hoger dan men op kon brengen.

Het gevolg was, dat men uit eigen middelen geen woning meer kon kopen en tot het uiterste van eigen kunnen moest gaan om een lening te sluiten -

nat uurlijk weer tegen een grote vergoeding, waardoor men nog meer in moeilijkheden kwam.

Een dergelijke opzet kan alleen slagen zolang het woonbezit steeds meer waard wordt. Op het ogenblik dat huizen e.d. in waarde verminderen komt men in moeilijkheden en kan bovendien aan banken geen zekerheid meer bieden voor grotere leningen op grond van afnemende waarde.

Voor de banken betekende dit een verhoogd risico en dus een verhogen van kosten en rente plus een minder snel verschaffen van gelden. De vraag neemt hierdoor af. Een pand dat in 1965 in Nederland een verkoopwaarde had van f 75.000 - een heel behoorlijk huis dus - was in 1978 rond f 250.000 waard. Nu blijkt het voor de gemiddelde koper nog slechts f 110.000 waard te zijn.

Een wat extreem voorbeeld, dat u echter duidelijk zal maken dat een dergelijk pand voor iemand die het geleend geld daaraanbesteedde in 1978 nu in moeilijkheden zal komen en dus ook weer minder geld zal kunnen besteden aan andere goederen en diensten.

De enige die in een dergelijk proces nog steeds rijker wordt is de bank. Maar die wordt rijker in getallen, niet in werkelijke middelen en goederen. Zolang de mensen achter geld aan blijven jagen zal men alles doen om dit te "verdienen", desnoods door de natuur onherstelbaar te beschadigen, zijn medemensen te bedriegen of waardeloze zaken duur te verkopen. Want geld betekent in de ogen van de mensen macht, verbruiksmogelijkheid, status, invloed, betekenis. Vandaar.

Dat is ook de verklaring van de wonderlijke race om steeds hogere getallen te bezitten. Zolang de mensen nog menen dat f 40.- altijd meer is dan f 4.-, ook al kun je voor die f 4.- meer kopen dan voor die f 40.- deugt er in het denken en beseft van de mensen iets niet meer. Waarmede mijn visie op dit probleem duidelijk zou moeten zijn.

x Wat is eigenlijk astrologie?

- Kortgezegd de astronomie van het verleden, uitgedrukt op basis van de gegevens van het heden in de emotionele termen die het verleden voor de betekenis van de sterren gevonden heeft. Als gevolg kun je ook nog zeggen dat de astrologie in haar beste vorm een uitdrukking is van de gevoelswaarden op aarde waaraan de astronoom voorbijgaat maar waardoor de astroloog zich maar al te vaak laat overbluffen. Verdere gegevens kunt u na de pauze aan de volgende spreker vragen, want het is voor mij tijd mijn bijdrage te eindigen.

Goeden avond.

(laatste antwoord en vragen bekort)

—○—○—○—○—○—○—○—○—○—

Goeden avond, vrienden.

In het tweede gedeelte evenals het eerste ruimte voor uw onderwerpen. Daar wij niet bepaald veel tijd over hebben zal ik trachten, die zo compact mogelijk voor u af te handelen.

x Oorsprong en betekenis van de astrologie, vroeger en nu.

- Astrologie was oorspronkelijk sterrewichelarij. De mens, omringd door een onbekende wereld wilde zekerheden vinden, de toekomst kennen en weten wat elders gebeurde.

Daartoe gebruikte hij vele verschillende methoden. Oude sjamanen maakten daarbij al gebruik van de loop en schijntoestanden van de maan. Vandaar dat de maan ook langere tijd als heersende godheid vereerd werd. Het gehele leven werd toen naar de maanloop geregeld.

Later kwamen ook de zon en de sterren steeds meer in de aandacht en werden tot geden verklaard.

Er ontstond een voortdurend waarnemen van de hemelen en hierbij werden afwijkingen van de volgens de waarnemer normale sterrestand omgezet in verwachtingen voor de toekomst.

In historische tijden vinden wij zelfs tabellen, waarop regelmatig voorkomende standen te berekenen zijn, bij de Chaldeeen. Bij andere volken als b.v. in Babylon zet men deze veranderingen om in het z.g. sterreschrift. Ook in delen van China en noordelijk India speelde dit schrift aan de hemel bij alle besluitvormingen lange tijd een grote rol.

Al snel komt men er toe het verdere lot van de mens te bepalen aan de hand van het ogenblik van zijn geboorte - de goden die aan zijn wieg stonden beheersen zijn leven. Men gaat uit van het ogenblik van de geboorte omdat de mens nog niet wist of en hoe voor de geboorte sprake van bezielde leven kon zijn. De enige zekerheid was dus het ogenblik waarop iemand op de wereld verscheen en zijn eerste kreet slaakte - zijn eerste teken van leven in deze wereld dus.

Steeds weer constateerde men, dat de voorspellingen die men deed afweken van de werkelijke feiten en het is begrijpelijk dat de voorspeller zich alle moeite gaf om, door het korrigeren van zijn interpretatie en een zich aanpassen aan bekende feiten, de voorspelling zoveel mogelijk aan de feiten aan te passen.

Zo komt men tot een steeds betere interpretatie van de horoscopen en ontdekt, dat ook eigenschappen en zwakten daarin zijn vastgelegd. In het verleden werd de geboortehoroscoop beschouwd als een weergave van het goddelijke plan voor de mens. Wanneer je dit plan eenmaal kende kon je op grond daarvan plus een beschouwen van de stand van de sterren bepalen welke relatie tussen de mens en de kosmos op het ogenblik bestond en dus wat zijn lot zou zijn. Het werd mogelijk te voren iets te weten over het geluk of ongeluk dat een mens te wachten stond en zo kon men hem ook raad geven t.a.v. zijn plannen, zoals huwelijk, zaken, het beginnen van oorlogshandelingen enz. Ook het werken van de mens in de natuur, zoals zaaien, oogsten e.d. werden aan de hand van de standen aan de hemel voor de mens bepaald.

In de oude tijd was astrologie in feite een kenbaar maken van de wil en werken van de goden aan de mens zodat deze mens in overeenstemming daarmee zijn eigen plannen kon maken.

In deze tijd is astrologie nog steeds tendele wichelarij - die gemeenlijk veel minder betrouwbaar is dan in het verleden omdat men zijn voorspellende horoscopen te algemeen pleegt te stellen en alleen de planeten en niet de sterren boven de horizon daarin betreft.

De gegevens zijn echter wel nauwkeuriger geworden zodat men b.v. kan berekenen, wat de zwakke punten in het lichaam van een mens zijn en op welke tijden die delen kwetsbaar zijn. Hierdoor wordt het niet alleen mogelijk kwalen astrologisch te berekenen, maar kan men ook aan de hand van dergelijke gegevens berekenen op welke tijdstippen en met welke middelen een genezen daarvan het meest waarschijnlijk zal zijn.

Belangrijk in deze tijd zijn bij de astrologie dan ook deze astrologische genezing en het karakterlezen, waarbij kan worden uitgemaakt welke eigenschappen overheersen in iemand die geboren wordt, zodat daarmee reeds tijdens de opvoeding rekening gehouden kan worden.

Dank zij de ervaringswetenschap uit een ver verleden is men in de duiding van deze gegevens dermate goed geworden, dat men aan alle aanwijzingen van deze aard wel degelijk waarde mag hechten.

Niet verantwoord acht ik de wijze waarop men in deze tijd ook wel door computers een horoscoop laat maken en wel om de volgende redenen: Wanneer de astroloog zelf interpreteert speelt ook diens eigen acculte gevoeligheid daarbij een rol. Hij maakt onbewust een keuze uit vele interpretatiemogelijkheden en kiest dan lang niet altijd voor de meest voor de hand liggende interpretatie.

Hierbij zal men uitgaan van hetgeen in de komputer is gebracht en dit betekent dat alle oude interpretatiemogelijkheden van bepaalde standen daarin aanwezig zijn. Een geboortehoroscoop, getrokken door een komputer, zal in grote lijnen vaak nauwkeuriger zijn dan die van de beroeps astroloog, maar ontbeert gelijktijdig de verfijning die kenbaar wordt in het werk van de werkelijk gedreven horoscopist. Voldoende?

x Maar waarom hecht de horoscoop een zo grote waarde aan het ogenblik van geboorte en niet b.v. aan het ogenblik van conceptie?

- Traditie. Zoals ik u duidelijk maakte wist men in de tijd dat men begon met deze vorm van wichelarij op grond van de stand van de sterren nog niets van de prenatale periode waarin de mens zich ontwikkelt.

Onnauwkeugheden ontstonden daardoor natuurlijk wel, maar de gemiddelde draagtijd is ongeveer gelijk, het ogenblik van geboorte is voor een ieder een ingrijpend gebeuren. Door van dit gebeuren uit te gaan en steeds weer onnauwkeurigheden die bleken te herstellen bij volgende horoscopen verkeeg men een nauwkeurigheid die zeer redelijk is. Een ander ogenblik als ontstaansmoment nemen zou betekenen, dat men alle interpretaties die tot op het n gangbaar zijn zou moeten herzien, inclusief de waarde en betekenis van planeten, sterrebeelden enz.

Volgende punt.

x Iets over beschiving enz. in het oude Griekenland.

- Dit land heeft verschillende vormen van cultuur en beschaving gekend, gaande van de nomadische tot de hoogste vormen. Opvallend in de geschiedenis van dit land is wel, dat er een andere cultuur of beschaving moet zijn geweest die bij het eerste ontstaan van vaste nederzettingen - dus lang voor er steden en stadstaten ontstonden - van grote invloed is geweest.

Opmerkelijk hierbij is, dat men reeds zeer vroeg voorn melijk zeegoden vereert en dat het leven als ontstaan uit en komende uit de zee wordt beschouwd. Overigens iets wat niet alleen in het binnenland van griekenland voorkomt en zo afwijkt van hetgeen je zoudt verwachten, maar eveneens elders ver van de zee vreemd genoeg vaak het geval is. Dagon van de filistijnen was b.v. ook een zeegod.

Ik meen te mogen stellen dat reeds zeer vroeg een vreemde invloed aanwezig is en aanleiding gheeft gegeven tot het ontstaan van de latere geheel eigen godsinterpretaties en godsbeelden plus inwijdingsritten die in Griekenland lange tijd mede bepalend zijn voor de leefwijze en de sociale structuren in de verschillende gebieden.

Oorspronkelijk zijn de goden de ware heersers, maar al snel worden zij en hun vereerders plus de interpretatie van hun wil steeds meer afhankelijk van de heersers die zich in kleine gebieden meer en meer opwerpen. De waarde van de godsdienstige leringen als onfeilbaar waar en zeker wordt hierdoor steeds minder, de eigen opzet van de verschillende steden als machten wordt steeds meer bepaald door de mogelijkheden van de omgeving.

Schrijvers en vertellers maken zich steeds meer meester van de mythologie. Zij zijn het in feite die u de godenwereld op de olympus hebben gegeven, compleet met alle goden in vaste verhoudingen en de vele helden en halfgoden, die u tot op deze dag nog kent.

De feiten kunnen wij verder als volgt schetsen: er is kennelijk een grote invloed, mogelijk vanuit Cyprus, die vooral het leven in de kustgebieden sterk beïnvloedde.

Dit kan o.m. blijken uit de wijze waarop in de vroegste periode potten worden vervaardigd en versierd. Eveneenkomsten zijn juist dan niet te ontkennen. Ook de landbouw en later de mijnbouw komen zo snel op en ondergaan zo snelle en ingrijpende veranderingen, dat een invloed van buitenaf hierbij eenvoudig niet uit te sluiten valt. Ook van Egypte en het nabije oosten zijn invloeden aan te tonen.

Steeds weer treffen wij opeens geheel nieuwe werkwijzen en technieken aan die wijzen op beïnvloedingen van buitenaf. Zou kunnen worden gesteld dat de griekse kultuur in zijn vroegere vormen waarschijnlijk een mengkultuur is geweest waarin vele denkwijzen en werkwijzen van buitenaf bepalend waren voor het veranderende leven van eenvoudige herdersvolken.

Op het ogenblik dat er steden en mijnbouw is ontstaan - de mijnbouw toont tekenen van syrische invloeden - krijgen wij langzaam maar zeker te maken met grote staten, die steeds meer vanuit zich een geheel eigen wijze van denken omtrent de goden, maar ook een geheel eigen wijze van leven en denken blijken te ontwikkelen.

Wij zien dat men vele zaken uit het verleden en van elders wel overneemt, maar onmiddellijk bijna modificeert en aanpast aan eigen levensstijl. Denk aan de bouwkunst. Ook denkwijzen en filosofien lijken mij grotendeels op gelijksoortige wijze overgenomen te zijn, vermoedelijk ooral van gebieden in het oosten.

Zeker is, dat grote invloeden worden aangetroffen van b.v. india die vermoedelijk via Alexandrie het griekse denken hebben bereikt. De grieken blijven handelaren, strijders en zeevaarders - vaak ook zeerovers - maar brengen in toenemende mate kunstenaars en denkers voort, waarbij de invloed van slaven die men maakt en houdt niet over het hoofd gezien dient te worden.

De denkers beïnvloeden ook elkander sterk, denken na over het onbekende - zoals al blijkt uit de naam filosofen - en bouwen een beeld op van de kosmos en de wereld dat het denken van het westen nog lange tijd zal overheersen.

Zeker is ook, dat het optreden van deze filosofen - die soms zelfs als staatlieden of priesters optreden - van zeer grote invloed is geweest op de leefwijze en denkwijzen in de gebieden waar zij werkten. Het gevolg is dat de wijze van leven en denken in de verschillende stadstaten steeds meer uiteen gaat lopen, ook wanneer daarvoor geen praktische redenen aan te geven zijn.

Het gevolg is toenemende onderlinge strijd en een minder gebonden optreden tegen niet grieken, zodat de macht tegenover de omgeving en andere machten van buitenaf steeds kleiner wordt.

Men kan zich nog wel langere tijd handhaven, maar het enthousiasme waarmee men kolonien schiep, oorlogen voerde en op rooftocht trok neemt steeds verder af.

Het gevolg is, dat het noorden steeds meer onderdruk van minder beschaafde groepen en stammen komt te staan en dat uiteindelijk het zuiden ook geen mogelijkheid meer ziet zich te verweren tegen de macht en overheersing door de romeinen.

Hoe sterk de cultuurpatronen zijn geweest die zowel hellenen als spartanen opbouwden moge blijken uit het feit dat een groot deel van hun denkwijze, leefwijze en zelfs trainingsmethoden door de romeinen werden overgenomen met vaak zeer geringe veranderingen.

Zelfs in de bouwwijze in rome en het kunstleven van rome - beeldhouwkunst b.v. - zijn grote overeenkomsten met de griekse werkwijze en benadering terug te vinden. Voldoende?

x Meen u dat de cultuur van Atlantis op die van de grieken grote invloed heeft gehad?

- Waarschijnlijk niet bepaald direct. Het nalopen van de hele Atlantis-mythe zou nu te veel tijd vergen. Het is echter wel duidelijk dat bij een groot rijk, dat vooral zeevaart en handel bedrijft ook de neiging aanwezig zal zijn handelskolonien te stichten. De relatie zal vergelijkbaar zijn geweest met die welke tussen troje en de grieken bestond.

Een eiland cultuur zal geneigd zijn kolonies eveneens op eilanden of aan de zee te vestigen.

De middellandse zee zal in die tijd een nog wat minder breede uitgang hebben gehad dan nu het geval is. Toch is denkbaar, dat deze atlanten op verschillende eilanden kolonien hebben gesticht.

Volgens mij zeker maar in ieder geval waarschijnlijk heeft een belangrijke atlantische kolonie gelegen op een of meer eilanden waarvan koloniserende en handelsinvloeden naar verschillende gebieden uitgingen. Cyprus en Kreta schijnen de voornaamste handelkolonien geweest te zijn en door ruilhandel en strijd zal men zeker zijn producten ook afgezet hebben op delen van het vaste land.

Invloeden die aan hen te wijten kunnen zijn en een gemeenschappelijke basis schijnen te hebben kunnen wij b.v. aantreffen in zuid spanje, delen van Italië, maar ook in dalmatie, ook in Tunis, Egypte. Als aanduiding kan hier overeenkomst en of gelijkenis tussen gevonden oud aardrwerk vormen, maar ook de in de verschillende gebieden bijna gelijktijdig opduikende verandering in bouwwijze.

Het schijnt wel onontkoombaar te stellen dat het gehele gebied rond de middellandse zee enige tijd sterk werd beïnvloed door een vreemde cultuur, waarbij ook fabricage en landbouwmethoden beïnvloed werden. Dit betekent dat men het mythische atlantis wel eens zou kunnen beschouwen als het rijk dat de aanleiding is geworden tot al deze bijna gelijktijdige veranderingen in op zich verschillende culturen zoals die rond het middellandse zeegebied als geheel hebben bestaan. Wat naar ik hoop voor u voldoende is.

Nog kort een laatste punt

x Zin en gevaren van meditatie.

- De zin van meditatie is gelegen in het feit dat een mens die zich te u. trekt in zichzelf daardoor zijn innerlijke wereld duidelijker zal gaan beseffen. Komt men zover dan is het ook gemakkelijker om daarin een zekere gelijkmatigheid of harmonie tot stand te brengen.

Hierdoor zal eigen gevoeligheid tegenover de wereld groter worden terwijl men gelijktijdig onafhankelijker daarvan wordt als gevolg van het inzicht dat men verkrijgt in eigen drijfveren en leven. Maar dit voordeel geldt alleen wanneer de meditatie niet wordt beschouwd als een middel om te ontkomen aan de wereld waarin je leeft.

Wanneer meditatie wordt gebruikt om eigen zijn in de wereld beter te beschouwen en die wereld beter te begrijpen kan zij ter zake dienend ook in het huidige leven gebruikt worden. Helaas vluchten vele mensen van de werkelijkheid weg in de meditatie en proberen zich in allerhande het eigen leven vreemde werelden en denkwijzen te verdiepen.

De wereld verwerpende zijn dergelijke mensen dan niet meer in staat de werkelijkheid van die wereld te aanvaarden. Dit laatste is noodzakelijk omdat je anders als mens niet goed kunt leven en is dus zeer nadelig voor de mens en zijn omgeving. Dan kun je wel heilig zijn in de ogen van anderen, maar je bent dan toch verdoemd omdat je niet weet hoe je met jezelf moet leven.

Realiseer u, dat het gevaar van meditatie vooral ligt in de mogelijkheid tot wereldvervreemding die er in ligt. Dan neemt de schijnwereld die men mediterende opbouwt neemt dan ook in eigen daden steeds meer de plaats in van de werkelijkheid waarin men leeft.

Aan de andere kant zal het niet ik zijn dat de basis is van alle vormen van meditatie op de duur kunnen voeren tot een enorme versterking van de mogelijkheden in dit ik. Wat helaas voldoende moet zijn.

Goeden avond.

d.d. 28 augustus 1981

(tweede deel bekort, om. onderwerp over meditatie.)